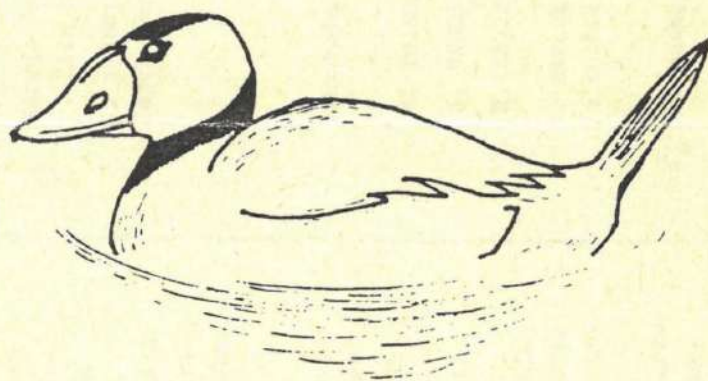

8/. 1988. 06 - 08.

OXYURA

A
MADÁRTANI INTÉZET
és a
Magyar Madártani Egyesület
VIZIMADÁRVÉDELMI SZAKOSZTÁLY
híradója

A Nemzetközi Madárvédelmi Tanács
 akciója a kipuштulástól veszélyeztetett
 VÉKONYCSÓRÚ PÓLING /Numenius tenuirostris/
 kutatására és megmentésére.

A Nemzetközi Madárvédelmi Tanács /ICBP/ 1988-tól számos európai és afrikai országot bevonásával több éves programba kezdett a vékonycsórú póling kutatása és maradék állományának megmentése érdekében.

A vékonycsórú póling a palearktikus faunaterület egyik legritkább és legveszélyeztetettebb madara. A századfordulón még nagy tömegekben jelent meg vonuló és telelő területein. Fészkelési körülményeiről ma sem tudunk többet, mint évtizedekkel korábban, sőt jelenleg is e téren kell legnagyobb feltáró munkát végezni. Jelenlegi állománya mindössze néhány száz párra tehető. A drasztikus csökkenés okairól csak feltételezések vannak /pl. korábbi ki-méletlen vadászat; élőhely vesztés; klimatikus változások hatása; társas és vonulási viselkedésformák megváltozása/.

Az elmúlt években vonuló és telelő területeiről alig származik néhány adat, és ezek is a mind nagyobb szétszóródás jeleit mutatják. Az 1900 és 1980 közötti időszakból származó feljegyzett 220 észlelés egyharmada hazánkból származik. 1980-tól további 8 hazai megfigyelés adódott. Kelet-Magyarország e ritka faj fő vonulási útjára vonalába esik, így további megfigyelésekre ritkasága ellenére is van esélyünk.

Az ICBP nagyban számít Egyesületünk megfigyelő gárdájának munkájára, hogy a póling mozgalmakat céltudatosan nyomonkövetve mind több információt gyűjt e ritka és a terepen nehezen meghatározható fajról.

A Vízimadárvédelmi Szakosztály vezetése és több tagja is időszerűnek tartja a hazánkban előforduló pólingfajokkal kapcsolatos, az eddigieknél sokkal intenzívebb adatgyűjtést, ami megalapozhatja a további ökológiai, etológiai és aktív természetvédelmi munkát.

A program első fázisában azt várjuk, hogy a rendszeres terep bejárások során a korábbiánál nagyobb figyelmet fordítsanak munkatársaink a pólingok hazai mozgalmainak térben és időbeni csoportosulására, a vedlő és pihenő területek, táplálkozóhelyek behatárolására; az előfordulási helyek pontos leírására, az ezekben beálló változásokra, a megjelölő létszámokra.

A későbbiekben a begyűjtött adatok feldolgozására, kiértékelésére a munka továbbvitelére vállalkozó munkatársakat szeretnénk megnyerni, akik az MME és az érdekeltektől szakosztályok vezetőségének támogatásával tudományos és gyakorlati természetvédelmi eredményeket produkálhatnak.

Kérjük Munkatársainkat, hogy minden terep bejárás póling észleléseit a fentiek szerint jegyezzék fel és küldjék be, külön lapon.

Vékonycsórú póling észlelése esetén kérjük azonnal értesítsék Márkus Ferencet vagy Dr. Székely Tamást /távirat: Bp. 1121. Költő u. 21.; tel.: 562-133, 757-857; telex: 22-6115/.

Az alábbiakban röviden összefoglaljuk a hazánkban előforduló póling fajok fontosabb határozó bélyegeit:

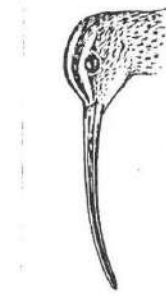
Fontosabb méretek:	FESTHOSSZ	SZÁRNY	HAROM	CÖR	CS
N. PHAEOPUS	390	228-265	92-110	72-99	55-64
N. TENUIROSTRIS	400	238-274	87-108	67-95	59-69
N. ARQUATA	570	270-333	103-129	95-188	71-85

/a számok a legkisebb és legnagyobb értékeket adják meg, függetlenül a kortól és ivartól! /

Habitusképek a póling fajok fejről:

N. arquata

N. phaeopus

N. TENUIROSTRIS

Fontosabb terepi ismertető bélyegek :

Kis póling /N. phaeopus/

Szinezete a másik két fajénál sötétebb árnyalatu, különösen a fiatal madaraknál. Fejtetején közepen széles sárgás-fehér, ennek két oldalán sötét, feketésbarna sáv húzódik. A begy és mell oldalán lévő mintázat inkább pettyezés, mint hosszanti sávozás /szárfoltozottság/.

Csőre az elülső harmadban kevésbé hajlik lefelé, mint a nagy pólingnál.

Jellemző hangja a 3-5-7 tagu rövid hangokból álló füttysorozat. Fuvolázó "póli-póli" hangja a nagy pólingára emlékeztet.

Vékonycsőrű póling /N. tenuirostris/

Tollazata feltűnően fakó, különösen a háti oldalon, a szélesebb, világos tollszegélyek folytán. Testalja fehérebb, mint a nagy pólingnak. Melle és hasa oldalain a mintázat ritkásabb és sötétebb; valamint nem keskeny szárfoltokból, hanem csepp-, és szivalaku foltokból áll.

Csőre feltűnően karcsubb, vékonyabb, mint a másik két fajnál.

Csüdje viszonylag hosszabb, mint a kis pólingnak.

Hangja az ismert nagy póling hanghoz hasonló, annál azonban rövidebb és magasabb hangokból áll.

Nagy póling /N. arquata/

Méreteiben jelentősen felülmulja a másik két póling fajt, esetenként azonban hasonló méretű példányok is akadnak.

Szinezete sötétebb, mint a vékonycsőrű pólingnak, különösen a begyén és mellén. E helyeken a foltok általában csak hosszanti szárcsikok.

Csőre a kortól és ivartól függően igen változó méretű; vastagsága is a legnagyobb a hazai pólingok között.

Hangja a közismert "póli-póli", valamint a fuvolázó, kacagásszerű trillázás.

1988	P. CRISTATUS			PH. CARBO			F. ALBA			G. GRUS			N. ARQUATUS			L. ARGENTATUS		
	06	07	08	06	07	08	06	07	08	06	07	08	06	07	08	06	07	08
BARANYA	4	200	171	13	26	43	3	2	3									
BÁCS-KISKUN	35	51	19	24	3		45	39	25				95	278		20	430	60
BÉKÉS	715	86	67	90	68	68	17				2	2	45	364	2	120	100	41
BORSOD-A.-Z.	10	8	12															
CSONGRÁD	94	293	207	67	460	466	68	51	22				21	654	1206	320	316	138
FEJÉR	260	283	123	98	186	26	149	142	207		1		4	26		145	176	43
GYŐR-SOPRON						1	1											2
HAJDU-BIHAR	561	611	299	459	795	494	160	183	162			2	146	4211	4150	370	812	1101
HEVES	43	111	32	500	380	171		5	7			2					1	2
KOMÁROM	15	48	60		61	3										16	28	69
NÓGRÁD									1									
FEST	41	23			2			2										
SOMOGY	152	150	11	35	85	5	9	32	15							62	21	7
SZABOLCS-SZ.	5	9		11	3											5	1	
SZOLNOK	9	14	8	2	171	36		77	148			7		40	1400	2	3	7
TOINA																		
VAS																		
VESZPRÉM	33	22	60		1													12
ZALA	218	15	175	827	1500	1000	220	220	237				12	20	14			14
ÖSSZESEN :	2195	1924	1244	2130	3741	2313	672	753	827	2	3	11	323	5593	6772	1060	1890	1494

A MADÁRTANI INTÉZET FELHÍVÁSA A VIZIMADÁRVÉDELMI SZAKOSZTÁLY TAGJAI ÉS A HIVATÁSOS TERMÉSZETVÉDŐK FELÉ : A NEMZETKÖZI VIZIMADÁR-KUTATÁSI PROGRAM EREDMÉNYESSÉGE ÉRDEKÉBEN MÁR KÖTELEZŐ FELADATKÉNT HÁRUL A KÜLÖNBÖZŐ ORSZÁGOK INTÉZMÉNYEIRE, KUTATÓIRA, HOGY A "RAMSARI EGYEZMÉNY"-BE FOGLALT, VALAMINT NEMZETI SZEMPONTBÓL FONTOS TERÜLETEKEN AZ ÉV MINDEN HÓNAPJÁBAN ELVÉGEZZÉK LEGALÁBB EGY ALKALOMMAL A VIZIMADÁR SZÁMLÁLÁSOKAT. E TERÜLETEK HAZÁNKBAN AZ ALÁBBIAK : VELENCEI MADÁRREZERVÁTUM TT; DINNYÉSI-FERTŐ TT; KARDOSKUT TT; KISBALATONI TK /TÁROZÓK I-II. "RÉGI" KISBALATON/; MÁRTÉLYI TK; SZEGED-FEHÉRTÓ; PUSZTASZER TT; BAKSI-NAGYLEGELŐ; TÖMÖRKÉNY - CSAJ-TÓ; FÜLÖPSZÁLLÁS - KELEMENSZÉK; SZABADSZÁLLÁS - ZABSZÉK, PIPÁSRÉT, KISRÉT; HORTOBÁGY - HALASTÓ; HORTOBÁGY - PENTEZUG; HORTOBÁGY - DERZSI-FÉNYES TAVAK; HORTOBÁGY - CSÉCSI-HALASTÓ; EGYEK - OHAT-GYÖKÉRKUTI H.TAVAK; TISZAFÜRED - JUSZTUS-FEKETERÉT; BALMAZUJVÁROS - VIRÁGOSKUTI-HALASTÓ; BIHAR-UGRAI-HALASTAVAK; GESZT - BEGÉCSI-TÁROZÓ ÉS PUSZTÁK; TATA - ÖREG-TÓ; FERTŐI TK; TISZAFÜRED-POROSZLÓ - TISZA II. TÁROZÓ; ÓCSAI TK; PÁLMONOSTORA - PÉTERI-TÓ; RÉTSZILASI-HALASTAVAK; KUNMADARAS - KUNMADARASI-PUSZTA; KUNMADARAS - KUNKÁPOLNÁSI-MOCSÁR; NAGYIVÁNI-PUSZTA; SZEPTEMBER ÉS MÁRCIUS KÖZÖTT A BALATON, A DUNA ÉS A TISZA FELMÉRÉSÉT IS EL KELL VÉGEZNI. MINDENKOR BE KELL KÜLDENI A NEGATIV EREDMÉNYEKET ADÓ JELENTÉSEKET IS !

DARU /GRUS GRUS/ ADATOK BEKÉRÉSE : A FAUNISZTIKAI SZAKOSZTÁLY KÉRI MUNKATÁRSAINKAT, HOGY SZIVESKEDJENEK BEKÜLDENI AZ 1987. JANUÁR - 1988. AUGUSZTUS KÖZÖTTI ÖSSZES DARU MEGFIGYELÉSEIKET /ŐSZI ÉS TAVASZI VONULÁS, ÁTNYARALÁS, ÁTTELELÉS/. A TOVÁBBI ADATOKAT POLYAMATOSAN KÉRJÜK KÖZÖLNI. A MEGFIGYELÉSEKET KÜLÖN LAPON KÉRJÜK BEKÜLDENI !

A VIZIMADÁRVÉDELMI SZAKOSZTÁLY FELHÍVJA MUNKATÁRSAI FIGYELMÉT, HOGY A VADLUD ÁTVONULÓ TERÜLETEKEN A SZÁMLÁLÁSOKAT AZ ÁLLOMÁNYOK PONTOSABB FELMÉRÉSE ÉRDEKÉBEN, A HAJNALI ÉS AZ ALKONYATI ÓRÁKBAN VÉGEZZÉK EL, A KI-, ILL. BEHÚZÁS IDEJÉN. A PONTOS FELMÉRÉS KÜLÖNÖSEN FONTOS A RAMSARI EGYEZMÉNY TERÜLETEIN, VALAMINT AZ EGYÉB OKBÓL KIEMELT TERÜLETEKEN.

faj	megye	Bar.	Bács-	Dékés	B-A-Z	Cson.	Fejér	Győr-	Hajdu	Heves	Kom.	Hógr.	Pest	Som.	Szab.	Szol.	Tolna	Vas	Vesz.	Zala	ÖSSZ :		
C. CYGNUS																							
OLOR							3	14						6							15	38	
A. ANSER		70	100				224		52					45							150	641	
ALBIFRONS																							
ERYTHROPUS																							
FABALLS																							
BRACHYRHYNCHUS																							
B. RUFICOLLIS																							
T. TADORNA																							
A. PLATYRHYNCHOS	277	865	2971	10	4080	2187	93	4550	50	509	32	269	85	49	2	20	60	2250	18359				
QUERQUEDULA		101	23		107	85	38	82	5	5	2	101	1				6	140	696				
CRECCA		28				7		52				70	8										
ACUTA									2														
PENELOPE																							
STREPERA					11	8								3							120	142	
S. CILYPEATA		10	2		25	20		22	4				18								170	271	
N. RUFINA																					10	10	
A. FERINA	30	114	4058		1263	660	4	4556	7	60	2	294	2	294	8			64	70		11192		
FULIGULA						71		41	1					29				12	220		374		
NYROCA	23	24	108		37	82		253	2				15	2	1	3		14	156		738		
MARILA																							
B. CLANGULA																							
C. HYEMALIS																							
M. NIGRA																							
FUSCA																							
M. ALBELLUS																							
MERGANSEER																							
SERRATOR																							
F. ATRA	621	447	1425	7	444	1055	96	9551	42	73	12	125	52	32	30			178	448		14638		
összesen :	951	1659	8687	17	5967	4402	245	19159	113	642	46	600	535	92	43	20		-	334	3749	47266		
Területek száma	3	7	7	3	17	15	5	17	5	4	5	5	4	5	3	1		-	4	3	3	113	
Művelők sz.	6	8	5	2	16	8	3	12	4	2	2	5	5	15	2	1		-	3	4	4	101	
Jelentések sz.	3	10	10	3	17	23	6	28	5	4	5	5	5	5	3	1		-	6	3	3	142	

Faj	mege	Bar.	Bács-	Békés	B-A-Z	Cson.	Fejér	Győr-	Hajdu	Héves	Kom.	Nógr.	Pest	Som.	Szab.	Szol.	Tolna	Vas	Vesz.	Zala	ÖSSZ :	
C. CYGNUS																						-
OLOR							2							13						15		30
A. ANSER		196	25			9	409	10	495	26				140		680				1200		3190
ALBIFRONS																						-
ERYTHROPUS																						-
FABALIS																						-
BRACHYRHYNCHUS																						-
B. RUFICOLLIS																						-
T. TADORNA																						-
A. PLATYRHYNCHOS	126	1346	1434	10	6910	3937	106	5822	451	214	8	170	125	360	1463	40	109	1500				24131
QUERQUEDULA		117	88		139	40	2	186	23	3								100				698
CRECCA		27	22		50	4		225						40	8							376
ACUTA		1	2												4							7
PENELOPE								1														1
STRIPERA					11	7		1												140		159
S. CLYPEATA		3	13		41	5		42	6			16			1					180		307
N. RUFINA							1														10	11
A. FERINA	20	404	45		1254	480		6803	86	27		25	204	20	47				43	80		9538
FULIGULA	1		9			11		14						104					1	100		240
NYROCA	1	80	17		59	113		92	7	2		22	3	4	9					130		539
MARILA																						-
B. CLANGULA																						-
C. HYEMALIS																						-
M. NIGRA																						-
FUSCA																						-
M. ALBELLUS																						-
MERGANSER																						-
SERRATOR																						-
F. ATRA	1245	1960	521	37	3311	2076	5	16188	369	835	18	102	317	20	273				328	700		28305
Összesen :	1393	4134	2176	47	11784	7084	124	29869	968	1081	26	335	906	414	2485	40	481	4155				67532
területek szóna	3	7	12	3	24	18	3	34	10	6	3	3	4	2	7	1	5	2				137
Megfigyelők sz.	5	5	7	2	18	10	3	13	8	3	1	3	4	2	5	1	4	3				97
Jelentések sr.	3	9	12	7	26	21	3	47	10	6	3	3	5	3	7	1	5	2				133

Faj	megye	Bor.	Bács-	Békés	B-A-Z	Cson.	Fejér	Győr-	Hajdu	Heves	Kom.	Mógr.	Pest	Som.	Szab.	Szol.	Folno	Vas	Vesz.	Zala	ÖSSZ :	
C. CYGNUS																						
OLOR											4			6					37	10		57
A. ANSER							198		1508					11		980			2	1150		3849
ALBIFRONS																						
ERYTHROPUS																						
FABALIS																						
BRYCHIRHYNCHUS																						
B. RUFICOLLIS																						
T. TADORNA																						
A. PLATYRHYNCHOS	710	160	2045	137	10414	25378		68	25038	176	2625	16		167	8	21869		62	2000		90873	
QUEBQUEDULA		22	63		16	2			370	3	1			8		52				130		667
CRECCA	4		236		28				2526		51					800				140		3785
ACUTA									8													8
PENELOPE									2													2
STREPERA						2																
S. CLYPEATA			1		26				184					2		4						120
N. RUFINA																					160	377
A. FERINA	63		154		647	164			2378	2	108			119	2	17			12	70		3736
FULIGULA			10						7		23								5	80		125
NYROCA	24	8	31		28	236			199	4	2			3	6	2			40	120		703
MARILA																						
B. CLANGULA																						
C. HYEMALIS																						
M. NIGRA																						
FUSCA																						
M. ALBELLUS																						
MERGANSER																						
SERRATOR																						
F. ATRA	1131	34	250	20	3428	1143		11	13861	769	1551	3		221	60	971			603	700		24576
Összesen :	1932	224	2790	157	14589	27121		79	46081	954	4365	19	-	537	76	24695	-	-	764	4685		129068
Ferült bék szalma	3	4	5	2	12	6		2	32	6	10	1	-	3	1	6	-	-	3	2		98
Megszámlált sz.	4	3	5	2	11	5		2	13	5	3	1	-	2	1	2	-	-	2	3		64
Áranyesék sz.	4	4	6	8	14	7		2	47	6	11	1	-	3	1	6	-	-	3	2		119